

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת בהר – בחוקותי

שבשנת השמיטה אסור לעשות זאת, ובכן מקושר כל הזמן בקדושת השמיטה.

עמוד 150

• מון הרה"ק משעדליץ •

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו. (כה ב) וכי תאמרו, שצריך כל אדם לאמור להשם יתברך, באיזה זכות אנחנו אוכלים. והשיב להם השם יתברך: בזכות שבת שהוא בטחון, – ואני אומר אשר שבת גם כן מרמוז על הבטחון כמו שנאמר [ביצה טו:] מזונותיו של אדם קצובים מראש השנה לראש השנה הוי"ן משבתות וימים טובים, נמצא אשר בשבת הוא נזון מן הבטחון שאינם קצובים מראש השנה. וזאת מרומז שנה השביעית.

זמתי אתה יודע שיש לך בטחון, האות כאשר אתה יודע שהכל אינו מכוון, אשר הכל מכה השם יתברך, כמאמר הכתוב "הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתינו", אשר כל אדם ידע שהוא אינו זורע ואינו קוצר, רק הכל מכה השם יתברך. ואז "וציותי את ברכתי להם".

תורת הרבי ר' ירחמיאל עמי לח

• תולדות אדם •

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר. (כה א) **כבר** דקדקתי במאמר הז"ל [במדב"ר יג ג] שלכך ניתנה תורה על הר סיני לפי שהוא נמוך שבהרים. ויש לדקדק היה לו ליתן התורה במקום עומק, כמו שמצינו [ברכות י:] אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך שנאמר [תהילים קל א] ממעמקים קראתיך ה', [ויכו].

ולכך ניתנה תורה על הר סיני, שאף על פי שהוא נמוך – מכל מקום הוא הר. וכך צריך האדם להשפיל עצמו מתחילה, ואחר כך לחזק ולרומם עצמו, כמו שאיתא [ויק"ר א ה] השפלתו היא הגבהתי וכו'.

עמוד קלט

• חלקת יהושע •

ושבתה הארץ וכו'. (כה ב) **לרמז** כמו שמוכא בשם זקני [הדברי **בינה**] וצללה"ה שבכל דבר [אשר אסור לעשות מלאכה זו בשבת והוא היה עושה אותה] בחול, לכוין [גם בעשייתו בחול] שזה אסור בשבת קודש לעשות. [וזה] "ושבתה הארץ", אף "בשש שנים", לכוין

הראשונות, ומקבלים עליהם להבא לעבוד השם יתברך. "ותושבים", פירוש, הם כמו תושבים גם כן, שמה שעשו מצות קודם שישבו, נחשב להם כמו תושבים.

עמוד קסט

• מבשר טוב •

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו. (כה לה)

וכשם שמצווים אנו בגשמיות "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו, גר ותושב והו עמך". קל וחומר הדבר שישנה מצוה זו ברוחניות. וכשמתעלם מחבירו ואינו מציילו הרי הוא חוטא.

וזה הביאור במה שאיתא בגמרא בברכות [מ:]: "דאמר רבי יוסי ברבי חנינא מאי

דכתיב הרב על הכדים ונואלו, הרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה. ולא עוד אלא שמטפשים, כתיב הכא ונאלו וכתיב התם אשר נואלנו. ולא עוד אלא שהוטאים". ע"כ. ולכאורה דבר זה צריך ביאור, מדוע קורא להם לאותם הלומדים "הוטאים", ובמה חטאו.

אלא הביאור בזה, שכשם שאסור לאדם לעמוד על דם חבירו, וכשרואה חבירו

מובע בנהר חייב להצילו. כמו כן מי שיש בו דעת, ואינו משפיע לאחרים הצריכים לכך, הוא כעומד על דם חבירו המובע בנהר של נסיונות החיים וכו', שהרי הוא יכול על ידי הוספת דעת בחבירו, לתת לו כוח לעמוד כנגד פיתויי היצר. ודו"ק.

אחדות ישראל פ"ב

• ואלה הדברים שנאמרו לדוד •

וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית. (כה כא)

שאתא בשם הצדיק ר' זוסיא זי"ע [הובא בנועם אלימלך בפרשתן] על הפסוק "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו' וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית". והקשה ז"ל: הן בכל התורה אין שום קושיא ותרוץ למה כאן יש כן קושיא ותירוץ. ופירש שבאמת השפעתו יתברך משעה שברא את העולם הולכת בלי שום הפסק חלילה, אכן כשהאדם נופל ח"ו ממדרגתו ואין לו בטחון בהשם יתברך, אזי נפסק השפע חלילה, וצריך השם יתברך מחדש לצוות לשפע שילך, עכ"ד הקדושים ושפתים יישק.

ולפי דעתי זה הענין "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית", מאי דוקא ב'ששית', אכן מדה הששית היא יסוד והיא נקראת צדיק, ולתקן את השפע שילך כמתחילתו אפשר רק עפ"י הצדיק, כי כשאדם בא להכיר בכח האמיתי יתברך, ובכה התורה, ממילא בא לאמונת צדיקים. ואז ביכולת הצדיק לתקן לו השפעה מחדש.

עמוד נז

• דברי בינה •

כי גרים ותושבים אתם עמדי. (כה כג) **היינו**, השם יתברך ברוב רחמיו וחסדיו חושב לישראל כגרים. כידוע מאמר חכמינו ז"ל "גר שנתגייר כקטן שנולד דמי". ולא יחשוב ולא יפקוד להם עונות הראשונים, אם ישובו אליו בלב שלם כגרים, אשר עוזבים

||| פרשת בחוקתי |||

• ארון עדות •

אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו וגו'. (כו ג)

תלכו על הליכה לבית המדרש. כי מצוה שתהיה העמלות בתורה בבית המדרש דוקא, כדאיתא בשולחן ערוך, וכמאמר המשנה 'הולך ועושה חסיד'.

ועם זה יובן סמוכות פרשה זו לסוף פרשה שלמעלה 'ומקדשי תיראו אני ד', כי

מקדש רומז לבית המדרש, שהוא מקדש מעט כמאמר הגמרא.

ועל זה אומר 'אם בחוקתי תלכו', שכאשר תלכו לעמול בתורה בבית המדרש שהוא בחינת מקדש, אז אני ד', לשלם לכם שכר כפול, על ההליכה ועל העשייה, 'זנתתי גשמיכם וגו'.

עמוד רמו

מידת הביטחון

יְכִי תִאמְרוּ מִה נֶאֱכַל וְגו'. (כה ב)

מִן הַיְהוּדִי הַקְדוּשׁ ז"ע היה רגיל לשיר שני הפסוקים (תהילים צ"ד י"ז י"ח) "לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי", "אם אמרתי מטח רגלי חסדך ה' יסענדי". והיה שר פסוקים אלו באותו הניגון ששר בהם דוד המלך ע"ה. (מנכדו הרה"ק אברהם מפאריסוב זצ"ל)

ואיתא ברמב"ן: שבטחון בלא אמונה אי אפשר, כי אמונה בלא בטחון יכול להיות. (חלקת יהושע, תרומה)

"אך באמת מי שיש לו בטחון בהשם יתברך ברוך הוא, אין צריך לעבוד עבודה בשדות וכרמים ולעשות עשר מלאכות עד שימצא די סיפוקו רק שיהא לבבו בטוח בהשם יתברך באמת והמאכל יבוא לפיו בלי שום טורח... כן אתה בן אדם אם תראה שקשין מזונותיך לפניך לא תחקור יותר מדאי אחר סבות להמציא טרף לבייתך בטח בהש"ת ויתן לך סבה אשר לא היה נודע לך ותתן טרף לבייתך בהרחבה..." (תורת הרה"ק מלענטשנא, בשלח)

יסוד מצות "תמים תהיה עם ה' אלקיך", ואל תשאל שאלות, ולא יהיו לך ספיקות. אלא תבטח ברובו של עולם בכל מכל כל. וכמו שאמר הבעל שם טוב הק' ז"ע לפני פטירתו: "א נער בין איך און גלייב השם יתברך". והיינו תחזיק ותהיה שוטה, הכל בכדי שיהיה לך אמונה פשוטה ותמימה. (כ"ק אדמו"ר שליט"א, מבשר טוב תיקון המידות)

אמר מִן הַרְה"ק מלענטשנא: בברכת יעקב אבינו לבניו כתיב "ויברכם ביום ההוא לאמר". מה תלמוד לומר: "ביום ההוא" שברכם בברכת הביטחון, שלא ידאגו דאגת מחר, 'לאמר' שיהיו רגילים לומר בכל זמן ועידן "ברוך ה' יום יום".

אכן בזמן שאינו רואה כל דרך לישועה, ומתחיל להרהר ושואל שאלות ואינו בוטח בה', אזי צריך זכות גדולה כדי לחדש השפע, כמו שכתב בספר הקדוש נועם אלימלך שם כי השואלים מה נאכל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת, צריכים לברכה מיוחדת ולשנות עבורם סדרי בראשית, וז"ל: "כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ברוך הוא, המשגיח אמיתי, הזן ומפרנס בריוח, בלי הפסק כלל, כו' ואז נפסק השפע חלילה, וצריך השם יתברך ברוך הוא לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה". ולכן גם כשאינו מבין מאין יבוא עזרו שאינו מוצא דרך להתפרנס יבטח בה', ולא יחקור יותר מדאי אחר סיבות.

כמו שאמר א"א מו"ר [הרה"ק משידלובצאן] זצוקללה"ה, כי קודם שאין לו להאדם אפילו פרוסת לחם ושלקות כרוב, אין לו להאדם הפקיר עצמו מכל וכל, ולבטוח אז בהשם יתברך, כי אז אין שייך כלל מדת הבטחון. רק אם יש לו סיבה לפרנס עצמו, על כל פנים בלחם צר, אזי על עשירות יבטח האדם בהש"ת, וישליך אחרי גיוו מלרדוף אחרי סיבותיו ותחבולותיו, עד כאן לשונו הקדוש. (דברי בינה פרשת ויצא עמוד ר)

וְאֶכְלֶמָּה לְחִמְכֶם לְשִׁבְעָה - אכילתכם תהיה בבחינת 'צדיק אוכל לשובע נפשו' - וְאֶכְלֶמָּה לְחִמְכֶם לְשִׁבְעָה - ולא חלילה בבחינת 'יבטן רשעים חסר'

הרב שרגא ארי מביא לבידיי ארון עדות

פתגמי קדישין

מאוצרו של הר"ח ד"ר שמואל פרש"ל

• זכרון משלי •

אם בחוקתי תלכו. (כו ג)

ופירש רש"י ז"ל: שתהיו עמלים בתורה.
וקשה, 'אם בחוקתי' - היינו תורה,
 והתורה הלא יש בה מעמים,
 (ואינה כ'חק' כלכדו), ככתוב ומשלי הו "דדיה
 ירווך בכל עת", ודרשו בגמרא: כל זמן
 שממשמשין בו מוצא בהן טעם.

אלא משום דבתורה יש שני הפכים בנושא
 אחד כמו בפרה אדומה, (רומז
 הלימוד הזה בפרשת פרה אדומה, מחמת
 שפרה אדומה מטהר טמאים ומטמא
 טהורים, שני ההפכים בנושא אחד, וגם
 התורה בעניינה שני ההפכים בנושא אחד -
 היינו, באם שלומד על דרך ה"ל, נעשה לו
 סם חיים, ובאם ח"ו להיפך, נעשה חם
 והלילה סם-מוות). ולכך נקראת 'חוקה' כמו
 פרה אדומה.

עמוד סב

• ויאמר משה - לברטוב •

ועין השדה יתן פריו. (כו ד)

עלה בעניות דעתי עיני רומז על תלמיד
 חכם וייש לרמוז גם על אדם אף
 שאיננו ת"ח כל כך שנקרא עיני, 'שדה' רומז
 על הפקר, על דרך "כי בשדה מצאה" והיינו
 התלמיד חכם שהוא בעיני עצמו הפקר
 כשדה, על דרך שכתב רש"י 'אם אדם משים
 עצמו הפקר שהכל דשין בו, אז 'יתן פריו'
 ממעל לשורשו השייך אליו לחלק נשמתו,
 חלק אלקי ממעל ישיג וינתן לו בהשגה
 שלימה.

עמוד רטו

• דבוי בינה •

ואתכם אזרה כגויים. (כו לז)

אזרה הוא מלשון 'זר' ו'נזר'. היינו,
 שהקדוש ברוך הוא יעשה אותנו זר
 ונזר לראש העליון ברוך הוא כביכול,
 ויתגלה גודל אהבת השם יתברך והיבתו
 לישראל לעיני כל. ועל ידי זה "והריקותי
 אחריכם הרב", ופירש רש"י ז"ל במקום אחר
 (בראשית יד טו) 'כתרגומו, אודיין בחרבי עליכם'.
 שבשביל זה אוכל להזדיין בחרבי שבשילכם.
 "ונתתי את עריכם חרבה", שאשים כל
 החורבן על ראש שונאיכם.

עמוד קפד

• תורת רבי ירחמיאל מפשיסחא •

ואם המר ימיר בהמה בבהמה והיה הוא
 ותמורתו יהיה קודש. (כו ז)

אמר, סימן לידע אם אחד נתעשר או
 שעלה לגדולה להיות רב או נשיא,

אם הוא מסטרא דקדושה או ח"ו להיפך
 הוא, אם אחרי נתגדלו הוא באותו בחינה
 שהיה מקודם, והממון או הכבוד לא פעלו בו
 שינוי לגריעותא, הוא סימן שהוא מסטרא
 דקדושה. ובאם אחרי שנתעשר נתקלקל
 רחמנא ליצלק, הוא סימן שאותו התנשאות
 איננו מצד הקדושה, והממון שהשיג או
 הכבוד שהשיג הוא כדי לשלם לו שכרו
 בעולם הזה, על דרך 'ודברים ז י' "ומשלם
 לשונאיו אל פניו להאבידו", וזה שאמר
 הכתוב "אם המר" אותיות רָמָה, היינו שאם
 נתרומם ועלה לגדולה, אזי הסימן הוא,
 "והיה הוא", היינו אם הוא כהוותו כמקודם,
 "ותמורתו", אותיות תרומתו, היינו
 ההתרוממות שלו יהיה קודש לרצון השם .

יתברך. (אילנא החיי)

עמוד לח